

Tanterv
Tantárgy:
KÉPZŐMŰVÉSZETI NEVELÉS
Speciális oktatás
V.-X. Osztály

**Súlyos értelmi akadályozott és halmozottan sérült
tanulók számára**

2019

A tanterv ismertetése

A képzőművészeti nevelés tanterv egy újszerű, a tanulók kompetenciáit előtérbe helyező curriculum tervezési modell alapján készült. Azáltal, hogy a tanítási folyamat a tanulók kompetenciáiból indul ki, érzelmeik kifejezésére ösztönzi őket, kedvezően befolyásolja a társas kapcsolataikat és kognitív fejlődésüket, csökkenti a frusztráció mértékét, és szorgalmazza a mintakövető viselkedést kiaknázva a szenzomotoros készségeket és fejleszti a szem-kéz koordinációt.

A súlyos értelmi akadályozottság esetén a képzőművészeti nevelés különös jelentőséggel bír, mivel változatos munkatechnikáin keresztül ösztönzi a tanulókat gondolataik, érzelmeik kifejezésére, a kidolgozott kompozíciókon keresztül pedig a vágyak, benyomások, élmények nonverbális kifejezését, az emocionális görcsök oldását, és mindezek hozzájárulnak az az önbecsülés és önbizalom javulásához, a feszültségek, frusztráció és negatív érzelmi töltet csökkenéséhez.

Felépítését tekintve, a jelen tanterv a következő alegységeket tartalmazza:

- A tanterv ismertetése
- Általános kompetenciák
- Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek
- Tartalmak
- Módszertani javaslatok

A képzőművészeti nevelés által megcélzott **általános kompetenciák** a tanulóknál kialakuló tág értelemben megfogalmazott kognitív és viselkedéses változások, melyeket a felsőtagozati évek során kívánunk kialakítani.

A **specifikus kompetenciák** az általános kompetenciákból származtatott köztes lépcsőfokok, melyeket egy iskolai év folyamán alakítunk ki.

Ezek mindegyikéhez egy **tanulási tevékenység**-javaslatokat kapcsolunk, amelyek a tanulók konkrét tapasztalataira épülnek, és változatos tanulási helyzetekre szabott tanítási-nevelési stratégiákat szükségeltetnek. Ezek irányadó jellegűek. A tanár a tanulók életkori sajátosságaiból, érdeklődési köréből, motiválhatóságából, a sérültség mértékéből és a tantermi-intézményi felszereltség függvényében tervezi meg a tevékenységeket.

A **tanulás tartalma** az alapkompentenciák kialakulásához szükséges tudás- és készségrepertoárból tevődik össze.

A következő nagyobb területekre oszlanak:

- rajz
- festés
- modellezés
- fotó-videó

A **módszertani javaslatok** a tartalmak tanulási tevékenységekbe történő beépítését, a tanulók életkori és osztályszintű sajátosságaihoz való adaptálását szolgáló tanítási stratégiákat tartalmazznak, és minden tanuló fejlesztésének és tartós motiválásának eszközei.

A súlyos értelmi akadályozottsággal élő tanulókból álló csoportok/ osztályok/ tanintézmények kerettanterve felsőtagozaton minden évfolyam esetén heti 1 órát szentel a képzőművészeti nevelésnek.

A súlyos értelmi akadályozott és halmozottan sérült gyermekeket/tanulókat/fiatalokat beiskolázó osztályok/csoportok/ egységek kerettantervében a Képzőművészeti nevelés heti 1 órában valósul meg az V., a VI., a VII., a VIII., a IX. és a X. osztályban.

Általános kompetenciák

- 1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért**
- 2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban**
- 3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával**

CLASA a V-a

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

V. osztály
1.1. A tárgyak és élőlények jellemzőinek (jellegzetességeinek) leírása, forma, méret, textúra, szín szerint - a gyermek környezetében és a természetben fellelhető tárgyak megnevezésére szolgáló gyakorlatok - Gyakorlatok, melyek célja, hogy a tanulók a környezet tárgyait formájában ismerjenek fel geometriai formákat - feladatok, melyek a környezet tárgyait -, illetve a különböző élőlények jellemzőinek - szín, forma, méret, textúra, leírását/bemutatását/megnevezését gyakoroltató feladatok - tárgyak forma, szín, méret, textúra szerinti szétválogatását/csoportosítását gyakoroltató feladatok - képek leírása, bemutatása szóban, segítséggel - feladatok a színek, formák, tárgyakkal való társításának gyakoroltatására
1.2. Munkaeszközök és munkaanyagok helyes használata -a munkaeszközök: ceruza, ecset, vízfesték, olló, gyurma, fényképezőgép, kamera, rajzlap, lyukasztó, tűző (iratkapcsoló), ragasztó, vonalzó, sablonok, pecsételők, rajzkészletek, filctollak, ceruzák, színek, stb., helyes használatának gyakoroltatása - a munkaeszközök és munkaanyagok helyes gondozásának, tárolásának gyakoroltatása: összegyűjtés, tisztítás, stb. - a képzőművészeti tevékenység megkezdéséhez szükséges eszközök és anyagok önálló előkészítésének gyakoroltatása

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

V. osztály

2.1. Képek üzenetének felismerése ismert kontextusokban

- közösen nézegetett képekre, festményekre, modellekre, animációkra vonatkozó kérdésekre adott válaszok megfogalmazásának gyakorlása
- egy kép kiválasztása egy szettből, adott részlet azonosítása alapján
- Puzzle, lottó típusú játékok képekkel, fényképekkel
- „Találd meg a különbségeket/ mi nem illik oda”; Találd ki mi változott” típusú játékok, stb.

2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban

- gyakorlatok a képzőművészeti formanyelv elemeinek (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek, semleges színek) felismerésére és használatára
- a pont grafikai jelből, kifejező elemmé/ eszközzé való átalakításának/transzformációjának gyakoroltatása
- a képzőművészeti formanyelv elemei, a formák és a környezeti tárgyak bizonyos vonásai közötti megfelelések felfedeztetése, beazonosításának gyakoroltatása
- a felhasznált elemek: pontok, vonalak, formák, színek azonosítását, összehasonlítását, megfigyelését célzó gyakorlatok
- **A pont**
- Vízszintes, függőleges és ferde pontsorozatok (pontsorok) készítése, ismételtetés, gyakoroltatás a színek, méretek váltakoztatásával
- gyakorlatok pontok készítésére, különböző technikák alkalmazásával: spriccelés, permetezés, tárgyak lenyomatai, ujjfestés, kollázs
- gyakorlatok a pont díszítőelemként való használatára (a formanyelv többi eleme: a vonal, szín, forma mellett)
- a pont grafikai jelből, kifejezési elemmé/ eszközzé való átalakításának, /transzformációjának gyakoroltatása
- gyakorlatok, melyekben a pontot egy felület animálására, betöltésére használjuk: „Virágos rét”, „Gyümölcsfák”, „Halacsák a vízben”, „Virágzó fák”, „Hangyák”, „Tavaszi gazdagság”, „Tömbháznegyed”
- grafikai gyakorlatok
- **A vonal**
- játékos tevékenység keretében figyeljenek meg a természetben olyan elemeket, tárgyakat, melyek vonal segítségével szimbolikusan ábrázolhatók
- szabadgyakorlat, spontán játék során húzzanak különböző típusú vonalakat: egyszerűeket, vastagokat, különböző színűeket
- felületek felosztása, animálása, betöltése különböző típusú vonalakkal, esztétikai feszültség létrehozása, elemek ritmikus ismétlése
- folytonos vonal megrajzolásának gyakoroltatása
- a kifejezőerő elérése, hangsúlyozása vonaltechnikák használatával: karc,
- díszítővonalak két elem összekötésére, szétválasztására, kiemelésére való használatának gyakoroltatása
- díszítés vonalakkal
- azonos számú elemek, illetve különböző számú elemek szimmetrikus, illetve aszimmetrikus módon való csoportosítása egy pont köré, színfolt köré, vonal

- köré, jól körülhatárolt (behatárolt) felületen
- spontán vonalhúzás cérnaszál technikával
- különböző irányú vonalak húzása
- **A forma**
- síkformák: négyzet, háromszög, téglalap, kör, kompozíciók díszítő elemeiként való alkalmazásának gyakoroltatása
- síkformák rajzoltatása sablonok segítségével különböző színű alapokra, a különböző színek erősebb, illetve világosabb árnyalatainak alkalmazásával
- elkülönült formák rajzoltatása, összeláncoló formák rajzoltatás
- gyakorlatok a formák, színek, pozíciók váltakoztatásával
- formák rajzoltatása, szabad választás alapján
- sík formák készítése különböző technikák használatával
- egyszerű térformák modellezése
- egyszerű térformák modellezése origami technikával
- **A színfolt**
- színfoltok készítése, kialakítása különböző felületeken (papíron, üvegen, vásznon, fémen, fán, préselt lapon, falon, stb.)
- játék foltfestéssel, különböző technikák alkalmazásával: fúvás, permetezés, lenyomat, fedés, stb.
- **A színek**
- a színek csoportosításának gyakoroltatása különböző kontextusokban (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek)
- egyszerű kompozíciók alkotása pontokból, vonalakkól, formákból, színfoltokból
- gyakorlatok a másodlagos színek felismerésére: narancssárga, lila és zöld
- színkeverés gyakoroltatása, segítséggel $S+P=\text{narancssárga}$, $P+K=\text{lila}$, $K+S=\text{zöld}$
- a semleges színek használatának gyakorlása különböző képzőművészeti kompozíciókban
- kicsi, közepes, nagy terek kitöltése semleges színekkel
- színkeverés, játékos-gyakorlatok, színek kikeverése a tanár kérésére, a tanuló szabad választás alapján döntheti el az arányokat

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

- V. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák felhasználásával-alkalmazásával

- modell lerajzolásának gyakoroltatása
- festmények készítése ujjfestéssel
- kompozíciók készítése sablonok használatával
- képek készítése lenyomatos, pecsételő technikával, különböző anyagok és eszközök felhasználásával (gyümölcsök, zöldségek, levelek, virágok, kefék, gyűrt papírok, textilek, dugók, stb.)
- kompozíciók készítése adott modell alapján
- kompozíció készítése monokróm technikával
- kompozíció készítése a monotípiá technikájával

- kompozíciók alkotása festékszórással, ecsetek, porlasztó, fogkefe, stb. használatával - gyűrtpapír (vattatampon, gyűrtextil darabkák, stb.) technika alkalmazásával készített kompozíciók - kompozíció készítése ragasztó rétegre való festéssel - színoldással, színeltávolítással készített kompozíciók - festmények készítése műanyag fóliára, dekorpapír előállításával, melyeket különböző ünnepélyek alkalmával fel is használhatnak - kompozíciók, alkotások kivitelezése gyurmából: Süni, Hóember, Ékszeres, Díszek, Nyalóka, Betűk, Számok, gyurmarajzok, stb. - fényképek készítése, segítséggel, különböző témák megadásával: Fényképez valami pirosat, kicsit, kereket, Fényképez betűket, számokat, Én és társaim, Fényképezd le magad a tábla mellett, stb. - kollázsok készítése fényképekből, a képzőművészeti formanyelv elemeinek különböző eljárásokkal, technikákkal történő kombinálásával
- 3.2. A kész termék, mű leírása, értékelése - a saját, illetve a társak elkészített alkotásainak leírása, bemutatása segítséggel (színek, formák leírása, mondják el milyen érzelmeket keltettek bennük a képek) - kommunikációs gyakorlatok a munkák tartalmának bemutatásához - a társak munkáinak értékelését gyakoroltató feladatok

Tartalmak

Tartalmi területek	V. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színes ceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számológép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos méretű vagy színű, vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú) A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Végtermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok, hiányos rajzok https://ro.pinterest.com/pin/204773114286839072/
Festés	Anyagok és eszközök: ecsetek, vízfestékek, paletta, festékek, szívószál, vatta, szivacs, rajztömb, műanyag fólia, papír, üveg, vászon, fém, fa, számológép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos színű, méretű vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges,

	harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak: vízszintes, függőleges, ferde, körkörös, görbe (körvonal, díszítő vonal) Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, színezet) Technikák: ujjlenyomatok, pecsételés, fúvás szívószállal, szórás, kézfestés, ecset használata, sablonok használata, monokrómiák, monotípiák, gyúrtpapír technika, lenyomatok, kollázs, ragasztóval alapozott felületre való festés, színeltávolítás, origami Végtermék-javaslatok: Megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások https://www.youtube.com/channel/UC5aRkRzYT48omDGTkPyh-mg
Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, kinetikus homok, munkalap, lágyított munkamodellek és más rendelkezésre álló eszközök A képzőművészeti formanyelv elemei: térbeli formák Technikák: szabad modellezés, nyomás, hajlítás, sodrás Végtermék-javaslatok: dísz tárgyak, egyszerű szobrocskák
Fényképezés	Anyagok és eszközök: telefon, fényképezőgép, számítógép, táblagép Végtermék-javaslatok: - fényképek készítése szóbeli utasítások alapján, bizonyos követelmények betartásával • http://miaulainfantilanika.blogspot.com/2016/?m=1 • http://miaulainfantilanika.blogspot.com/2014/04/proyecto-del-circo-seguimos-decorando.html • https://ro.pinterest.com/pin/368380444503187236/?lp=true

VI. osztály

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

VI. osztály
1.1. A szem-kéz koordináció és a két kéz együtt mozgásának gyakorlása - fűzés modell alapján, modell nélkül; beágyazás - a kezek, ujjak finom izmainak edzése-ingerlése (mozgás-kontroll, szem-kéz koordináció) - papírhajtogatás, gyurmázás, gyúrás, fogás gyakoroltatása - a függőleges, vízszintes, ferde pozíció utánzása ceruzával, kezekkel, ujjakkal - grafikai játékos gyakorlatok behatárolt felületek besatírozása (rajztáblácska, kis-, illetve nagyméretű rajzlapok, földrajz-, biológia füzet), színezés, rajzolás - Rajzok készítése sablonok használatával (körvonal megrajzolása, színezés satírozással), ismert tárgyak rajzoltatása, a hasonló geometriai forma társítása a tárgyakhoz (tojás, ház, lépcső, stb.)
1.2. A munkaanyagok és munkaeszközök használata - a munkaanyagok és munkaeszközök helyes használatának megtanítása, gyakoroltatása: ceruza, ecset, vízfesték, olló, gyurma, fényképezőgép, kamera, rajzlap, lyukasztó, tűző (iratkapcsoló), ragasztó, vonalzó, sablonok, pecsételők, rajzkészletek, filctollak, ceruzák, színek, stb., helyes használatának gyakoroltatása - a munkaeszközök és munkaanyagok helyes gondozásának, tárolásának gyakoroltatása: összegyűjtés, tisztítás, tárolás megfelelő helyen, helyes módon stb. - alkotások, munkák elkészítése kötött-, illetve szabad témaválasztás alapján, különböző anyagok és eszközök felhasználásával

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

- VI. osztály
2.1. Képek üzenetének felismerése ismert kontextusokban - közösen nézegetett képekre, festményekre, modellekre, animációkra vonatkozó kérdésekre adott válaszok megfogalmazásának gyakorlása - egy kép kiválasztása egy szettből, adott részlet azonosítása alapján - képválasztás kötött témákhoz, a témához illő fényképek, illetve más módon készült alkotások feltérképezése
2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban - gyakorlatok a képzőművészeti formanyelv elemeinek (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek, semleges színek) felismerésére és használatára - a képzőművészeti formanyelv elemei, a formák és a környezeti tárgyak bizonyos vonásai közötti megfelelések felfedeztetése, beazonosításának gyakoroltatása - a felhasznált elemek: pontok, vonalak, formák, színek azonosítását, összehasonlítását, megfigyelését célzó gyakorlatok - A pont - Vízszintes, függőleges és ferde pontsorozatok (pontsorok) készítése,

- ismételtetés, gyakoroltatás a színek, méretek váltakoztatásával
- gyakorlatok pontok készítésére, különböző technikák alkalmazásával: spriccelés, permetezés, tárgyak lenyomatai, ujjfestés, kollázs
- a pont használata kompozíciókban/alkalmazása alkotások elkészítéséhez: Csillagos ég, Hópelyhek, Gyümölcscsel teli fák, Virágzó fák, Rovarok, stb.
- a pont grafikus jelből kifejező elemmé, a művészeti formanyelv elemévé való átalakítása, ennek kifejezése, bemutatása a méret, sűrűség, elrendezés váltakoztatásával
- gyakorlatok a pont díszítőelemként való használatára
- különböző kompozíciókban megjelenő pontok beazonosításának, felismerésének gyakoroltatása
- **A vonal**
- szabadgyakorlat, spontán játék során húzzanak különböző típusú vonalakat: egyszerűeket, vastagokat, különböző színűeket
- felületek felosztása, animálása, betöltése különböző típusú vonalakkal, esztétikai feszültség létrehozása, elemek ritmikus ismételése
- folytonos vonal megrajzolásának gyakoroltatása
- a kifejezőerő hangsúlyozása, vonaltechnikák használatával: karc,
- díszítővonalak két elem összekötésére, szétválasztására, kiemelésére való használatának gyakoroltatása
- díszítés vonalakkal szabad témájú kompozíciókban
- azonos számú elemek, illetve különböző számú elemek szimmetrikus, illetve aszimmetrikus módon való csoportosítása egy pont köré, színfolt köré, vonal köré, jól körülhatárolt (behatárolt) felületen
- spontán vonalhúzás célnaszál technikával
- különböző irányú vonalak húzása
- a törtvonal, görbe vonal, körkörös vonal, függőleges vonal és vízszintes vonal beazonosítása különböző kompozíciókban, a kompozícióban betöltött szerep felismerése, megmagyarázása, segítséggel
- a különböző típusú vonalak értelmet adó/jelentést adó használata kompozíciókban: Levelét vesztett fa, A város utcái, A tenger hullámai, stb.
- **A forma**
- síkformák: négyzet, háromszög, téglalap, kör, kompozíciók díszítő elemeként való alkalmazásának gyakoroltatása
- síkformák rajzoltatása sablonok segítségével különböző színű (zárt, félig nyílt) alapokra, a különböző színek erősebb, illetve világosabb árnyalatainak alkalmazásával
- elkülönült formák rajzoltatása, összeláncoló formák rajzoltatás
- gyakorlatok a formák, színek, pozíciók váltakoztatására
- formák rajzoltatása, szabad választás alapján
- sík formák készítése különböző technikák használatával
 - o **A színfolt**
- színfoltok készítése, kialakítása különböző felületeken (papíron, üvegen, vásznon, fémen, fán, préselt lapon, falon, stb.)
- játék foltfestéssel, különböző technikák alkalmazásával: fúvás, permetezés, lenyomat, fedés, egyesítés, préselés, monotípiák stb.

○ **A színek**

- a színcsoportok felismerésének gyakoroltatása különböző kontextusokban (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek)
- színkeverés, két alapszín felhasználásával,
- színkeverés, játékos-gyakorlatok, színek kikeverése a tanár kérésére, a tanuló szabad választás alapján döntheti el az arányokat
- gyakorlatok az alapszínek, másodlagos színek, semleges színek használatára, különböző típusú kompozíciók készítése
- egyszerű kompozíciók alkotása pontokból, vonalakból, formákból, színfoltokból

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

VI. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák felhasználásával-alkalmazásával

- modell lerajzolásának gyakoroltatása
- lenyomatok készítése különböző eszközökkel, különböző anyagokra
- kompozíciók készítésének gyakoroltatása, modell alapján
- kompozíció készítése monokróm technikával
- kompozíciók készítése a következő technikák alkalmazásával: monotípiá, ujjfestés, sablonok,
- kompozíciók alkotása festékszórással, ecsetek, porlasztó, szívószál használatával
- kompozíciók készítése felhasználva a színeltávolítás, ragasztóra festés, kollázs technikákat
- dekor fóliák, dekorpapírok készítése különböző ünnepi alkalmakra
- saját élmények, ötletek kifejezése egyszerű, de a művészetekre jellemző módon, művészeti eszközökkel
- kompozíciók készítése, alkotása egyénileg, párban, csoportosan, szabadon választott anyagokkal, technikákkal
- népi motívumok megfigyelését szolgáló gyakorlatok (edényeken, faragott, festett kanalakon)
- használati tárgyak modellezése gyurmából, agyagból, pasztából (csésze, tányér, stb.)
- tálak díszítése pontok, vonalak használatával, egyszerű eszközök (műanyag villa, fogpiszkáló) felhasználásával
- agyagedények festéssel való díszítése
- szülő-gyermek munka-műhelyek szervezése, ahol közösen készíthetnek használati-, illetve dísz tárgyakat, különböző ünnepek alkalmából
- kötött témájú, filmfelvételek, fényképek készítése; témaajánlatok: Őszi levelek, Karácsonyi ünnep, Tavaszi virágok, Gyermeknap, Társaim.
- pannók, albumok készítése az előhívott fényképekből
- beszélgetések a készített filmfelvételek, fényképek alapján

3.2. A kész termék, mű bemutatása, értékelése

- a saját, illetve a társak elkészített alkotásainak leírása, bemutatása, segítséggel (színek, formák leírása, mondják el milyen érzelmeket keltettek bennük a képek)

- kommunikációs gyakorlatok a munkák tartalmának bemutatásához
- a társak munkáinak értékelését gyakoroltató feladat
- a saját, kész kompozíciók összehasonlítása a modellel, mely alapján készült, illetve a társak alkotásaival
- az osztálytermek feldíszítése saját készítésű tárgyakkal
- a kész munkák kiállítása, a tanulók rajzversenyeken való szerepeltetése

Tartalmak

Tartalmi területek	VI. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színes ceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos méretű vagy színű, vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú) díszítő elemként vagy jelentést adó elemként történő használata A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), díszítő elemként, alkotó elemként, vagy jelentést adó elemként történő használata Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Végtermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok, hiányos rajzok https://ro.pinterest.com/pin/455285843564566291/
Festés	Anyagok és eszközök: ecsetek, vízfestékek, paletta, festékek, szívószál, vatta, szivacs, ragasztó, fehérítő, papír, színes papír, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos színű, méretű vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak: vízszintes, függőleges, ferde, körkörös, görbe (körvonal, díszítő vonal) mint díszítő-, alkotó-, vagy jelentést adó elemek Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, színezet) Technikák: ujjlenyomatok, pecsételés, fújás szívószállal, szórás, kézfestés, ecset használata, sablonok használata, monokrómiák, monotípiák, gyúrtpapír technika, lenyomatok, kollázs, ragasztóval alapozott felületre való festés, színeltávolítás, origami

	Végtermék-javaslatok: Megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások https://ro.pinterest.com/pin/369506344422350464/
Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, kinetikus homok, munkalap, lágyított munkamodellek és más rendelkezésre álló eszközök A képzőművészeti formanyelv elemei: A forma Technikák: szabad modellezés, saját kézműves tálak díszítése Végtermék-javaslatok: dísz tárgyak, egyszerű szobrocskák https://www.youtube.com/watch?v=o8PWg8pYST0
Fotó- Videó	Anyagok és eszközök: telefon, fényképezőgép, számítógép, táblagép, nyomtató, papír, kartonpapír, lyukasztó, tűzőgép Végtermék-javaslatok: - fényképek, technikailag nem feldolgozott rövidfilmek - a készített rövid filmek megtekintése, megbeszélése, megvitatása

VII. osztály

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

- VII. osztály
1.1. Téri irányok és térbeli elrendeződés (irány, helyzet, távolság, időhöz kötődő viszony fogalmak) - az oldaliság, testséma, téri viszonyfogalmak gyakoroltatását célzó feladatok - tájékozódás vízszintes és függőleges felületen, megnevezve, ahol lehetséges, a tárgyak helyzetét, rögzített ponthoz viszonyított távolságát, az irányt - kivágott formák, sablonok körbe rajzoltatása, belső vagy külső körvonal, kontúr, megrajzoltatása - mozgásban lévő emberi testet ábrázoló, formázó sablon körül rajzoltatása, megrajzoltatása - sematikus rajzok készítése - felületek, képek kiszínezése, a körvonalak pontos betartásával - alaktalan, nem szokványos formákat ábrázoló rajzok kiszínezése, a körvonal betartásával - belső terek kialakítása egy kompozícióban (a felület közepén, szélén) modell vagy szóbeli utasítás alapján - Idővel kapcsolatos fogalmakat, témákat bemutató rajzok készítése - napszakok: reggel, délután, alkonyat, éjszaka - évszakok: Tavasz, Nyár, Ősz, Tél
1.2. Érzékszervi-motoros fejlesztés - Gyakorlatok a látásélesség fejlesztésére - az alak és háttér megkülönböztetését célzó gyakorlatok - hiányos képek, nem teljes geometriai formák megkülönböztetése, felismerése - hiányos rajzok kiegészítése, a hiányzó részek megrajzolására vonatkozó utasítások alapján - Forma-, szín- és méret észlelését gyakorló feladatok, szem-kéz koordináció fejlesztése - vonalak átrajzolása, pontozás, satírozás, színezés - -gyakorlatok munkaanyagok és munkaeszközök helyes használatának elsajátítására

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

VII. osztály
2.1. Képek üzenetének felismerése ismert kontextusokban -fényképek, rajzok, festmények, adott téma alapján történő kiválogatása, csoportosítása: pl. állatokat, virágokat, ruhadarabokat, gyümölcsöket, zöldségeket ábrázoló képek, stb. - azonos témájú fényképek és képzőművészeti formanyelven kifejezett alkotások megfeleltetése
2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban

- Gyakorlatok a képzőművészeti formanyelv elemeinek (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek, **hideg színek, meleg színek**, semleges színek) felismerésére és használatára

A pont

- Vízszintes, függőleges és ferde pontsorozatok (pontsorok) készítése, ismételtetés, gyakoroltatás a színek, méretek váltakoztatásával
- pont sorozatok készítése megadott téma kapcsán, különböző irányok ábrázolása
- gyakorlatok pontok készítésére, különböző technikák alkalmazásával: permetezés, spriccelés száraz, illetve nedves felületekre, kollázs, lyukasztóval vagy a papír apró darabokra tépkedésével készített pontok, sablonnal, parafa dugóból készített pecsételővel, ecset hegyével, ceruza végén található radírgumival készített pontok, ezek felruházása jelentéssel: Búzakalász, Katicabogár”, Lepkeshárnyak, Gombok, stb.
- papíralapon, pontok csoportosításából kialakuló ábrák: Esőcseppek az ablaküvegen, A város fényei, Csillagos égbolt, Madarak az égen, Virágzó fák, stb.
- gyakorlatok a pont díszítőelemként való használatára

A vonal

- különböző típusú vonalak: pl. vastag, görbe, színes, stb. húzása
- színezéssel, színekből kialakított terek, felületek betöltése kedvenc vonalakkal, különböző témákat megjelenítve, különböző jelentéseket adva a vonalnak
- a különböző típusú vonalak értelmet adó/jelentést adó használata kompozíciókban/művészeti alkotásokban: Levelét veszett fa”, A város utcái”, A tenger hullámai, stb.
- különböző típusú vonalak húzása szóbeli utasítás alapján
- díszítővonalak két elem összekötésére, szétválasztására, kiemelésére való használatának gyakoroltatása
- díszítés vonalakkal
- azonos számú elemek, illetve különböző számú elemek szimmetrikus, illetve asszimmetrikus módon való csoportosítása egy pont köré, színfolt köré, vonal köré, jól körülhatárolt (behatárolt) felületen

A forma

- Formák kialakítása meghatározott technikákkal. A formák alakja előre nem meghatározott, spontánul alakulhat a tanult technikákkal való kísérletezés nyomán.
- Gyakorlatok, amelyek során a felületre csepegtetéssel kialakított pöttyökből, foltokból nyerünk formákat a folyási irány megszabása által, különböző irányba csorgatjuk a még folyékony festéket
- Formák kialakítása különböző technikákkal, száraz, illetve nedves papírra
- Formák kialakítása, gyűrt papír technika alkalmazásával, festékkel borított felületen
- formák és más elemek, pont, vonal váltakoztatása kompozíciók kialakításában/díszítő elemek létrehozásában

A színfolt

- színfoltok készítése, színek és semleges színek keverékéből, lenyomatok, spriccelés, szín egyesítés (pl. hagyma összefolyni) által

- színfoltok kialakítása száraz, illetve nedves felületre
 - színfoltok készítése, kialakítása különböző felületeken (papíron, üvegen, vásznon, fémen, fán, préselt lapon, falon, stb.)
- A színek**
- a színcsoportok felismerésének gyakoroltatása különböző kontextusokban (alapszínek, másodlagos színek, hideg színek, meleg színek, semleges színek)
 - nagy felületek festékekkel való bevonása
 - játékok az alapszínek azonosításának gyakorlására (piros, sárga, kék)
 - játékok a másodlagos színek azonosításának gyakorlására (narancssárga, zöld, lila)
 - szín kikeverése két alapszínből
 - játékok a meleg színek azonosításának gyakorlására (piros, narancssárga, sárga)
 - játékok a hideg színek azonosításának gyakorlására (kék, zöld, lila)
 - kompozíciók kialakítása hideg és meleg színek felhasználásával, kötött téma alapján: A tenger, Eső, Téli táj, Napsugarak, Napraforgók, stb.
 - feladatok a semleges színek felismerésének gyakorlására (fehér, fekete)
 - semleges színek használata kompozíciókban
 - kis, közepes, nagy felületek bevonása semleges színekkel
 - színkeverés, játékos-gyakorlatok, színek kikeverése a tanár kérésére, a tanuló szabad választás alapján döntheti el az arányokat

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

VII. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák felhasználásával-alkalmazásával

- kompozíciók készítése modell alapján
- különböző témájú díszítő rajzok készítése, a színezés, rajzoltatás terápiás célzatú használata
- **különböző felületekre való festéssel** készített kompozíciók: karton tálca, üveg, fa, kő, festése, díszítése
- **origami és más technikák:** monotípiák, kollázs ujjfestés, pecsételések kombinálásával való kísérletezgetés, kompozíciók készítése ezen technikák kombinálásával
- alkotások, amelyeken természeti elemeket jelenítenek meg a tanulók, papírból tépott formák, vászonból készített formák felhasználásával, **kollázs technikával**
- **ritkított textíliákkal** (pl. gézből kihúzzuk szálakat, hogy bizonyos típusú textúrát alakítsunk ki) készített lenyomatokkal való játék
- formák spontán kialakítása, vagy festékes zsinór használatával történő kialakítása, képek készítése céljából
- **színegyesítéssel** készített képek alkotását célzó feladatok
- fényképgyűjtemény készítése adott tematikákhoz kötődően: Egy nap az életemből, Az iskolában, Az órarendem, stb.
- gyakorlatok melyek célja, hogy az osztályközösség közösen készítsen valamit, együttműködjön: fényképek készítése, fényképalbum összeállítása, rövid

filmfelvételek készítése különböző tevékenységeken, ünnepélyeken, majd ezek összeállítása és az összeállításokból kiállítás létrehozása (pl. Én énekelek, Andrei verset szaval, Elena oklevelet kap, stb.) - kollázs készítése fényképekből, kollázs készítése fényképek és más elemek kombinálásával, vagy más technikákkal
3.2. A késztermék, mű bemutatása, értékelése - a saját, illetve a társak elkészített alkotásainak leírása, bemutatása, segítséggel (színek, formák leírása, mondják el milyen érzelmeket keltettek bennük a képek) - kommunikációs gyakorlatok a munkák tartalmának bemutatásához - a saját, kész kompozíciók összehasonlítása a modellel, mely alapján készült, illetve a társak alkotásaival - az osztálytermék feldíszítése saját készítésű tárgyakkal - a kész munkák kiállítása, a tanulók rajzversenyeken való szerepeltetése - művészeti albumok nézegetése

Tartalmak

Tartalmi területek	VII. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színes ceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos méretű vagy színű, vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú) díszítő elemként, jelentést adó elemként, vagy alkotó elemként történő használata A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), díszítő elemként, alkotó elemként, vagy jelentést adó elemként történő használata Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Végtermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok, hiányos rajzok https://artprojectsforkids.org/portfolio/baby-chick/ https://artprojectsforkids.org/circle-painting/
Festés	Anyagok és eszközök: szemléltető anyagok, ecsetek, vízfestékek, paletta, festékek, gouache, tempera, sablonok, rajztömbök, papír, színes papír, különböző típusú textíliák számítógép, táblagép és egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos színű, méretű vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú),

	segítségével, szabadon választott vagy kötött témák ábrázolása különböző festési technikák alkalmazásával A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak: vízszintes, függőleges, ferde, körkörös, görbe (körvonal, díszítő vonal) Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, meleg színek, hideg színek, semleges színek, kromatikus és akromatikus színkeverékek) Technikák: ujjlenyomatok, pecsételés, ecsetelés, sablonok használata, monokrómiák, monotípiák, gyúrtpapír technika, lenyomatok különböző textúrájú textíliák felhasználásával, kollázs, tépett formák technikája, origami Végtermék-javaslatok: Megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások https://artprojectsforkids.org/circle-painting/ https://ro.pinterest.com/pin/204491639308550060/
Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, kinetikus homok, munkalap, lágyított munkamodellek és más rendelkezésre álló eszközök A képzőművészeti formanyelv elemei: Térbeli formák Technikák: szabad modellezés, díszítés Végtermék-javaslatok: dísz tárgyak, egyszerű szobrocskák
Fotó - videó	Anyagok és eszközök: telefon, fényképezőgép, számítógép, táblagép, papír, kartonpapír, lyukasztó, tűzőgép, fényképek, albumok, CD-k Végtermék-javaslatok: - fényképek, fényképalbumok, technikailag nem feldolgozott, rövidfilmek készítése, összeállítása - a készített rövid filmek megtekintése, megbeszélése, megvitatása

VIII. osztály

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

VIII. osztály
1.1. Alapvető kézmozdulatok gyakorlása <i>Egyenes irányú mozgás</i> - vízszintes irányú, oda-vissza jellegű mozdulatok balról jobbra, és fel-le, illetve le-fel függőleges irányú mozgások - kombinált gyakorlatok, melyekben váltakoznak a függőleges és vízszintes irányú mozdulatok előbb üres kézzel, majd ceruza/ ecset tartása közben - felületfestési gyakorlatok <i>Körkörös mozgás</i> - kör mentén történő mozgás óramutató járásával megegyező majd ellenkező irányban, bentről kifele, majd fordítva - egy elképzelt kör alak levegőbe történő rajzolása, nagy amplitúdójú mozdulatokkal, száraz ecsettel a pad felületére való rajzolása <i>Összetett mozgás</i> - több irányba végzett komplex és változatos mozdulatok - az ujjak nyitásának és zárásának gyakorlása, tenyérdörzsölés, csuklókörzés, kézmosást utánzó mozdulatok - a tanár vagy a társak gesztusait utánzó mozdulatok
1.2. A munkaeszközök és anyagok helyes használata - A munkaeszközök és anyagok kiválasztása és megfelelő használata az elkészülő kompozíció függvényében: ceruza, ecset, vízfesték, tempera, lyukasztók, ollók, színes papír, gyurma, fényképezőgép - A munkatechnika megfelelő anyaghoz való kapcsolása - Az egyes technikákhoz kapcsolódó eszközök és anyagok megfelelő használatának gyakorlása - Szabad vagy tematikus alkotás változatos eszköz- és anyag használattal

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

VIII. osztály
2.1. Képi információ felismerése különböző kontextusokban - Gyakorlatok egy rajz, egy kép, egy festmény vagy fénykép jelentésének/ mondanivalójának megértésére - Színek, formák, anyagok, technikák felfedezése a művészi környezetben (fényképalbum megtekintése nyomán kialakult benyomásokról való beszélgetés) - A síkidomok és térbeli alakzatok közötti különbségek megfigyelése
2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban - Gyakorlatok a művészi kifejezési módok alapelemeinek felismerésére, alkalmazására, és megnevezésére (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet)

A pont

- Tematikus alkotás különböző méretű és színű pontokból
- A képzőművészeti formanyelv elemeinek megnevezése, jellegzetességeinek felismerése, a pont használata kompozíciókban
- A pont változatos eljárásokkal történő kialakítása: száraz vagy nedves felületre történő permetezés vagy fröcskölés, kollázs készítése papírlukasztóval vagy papírfecnik ragasztásával, sablon alapján, vagy palackdugó lenyomattal, ecset hegyével, stb.

A vonal

- Tematikus kompozíciók elkészítése különböző méretű, színű, irányú vonalak segítségével
- A művészi formanyelv elemének megnevezése, tulajdonságainak felismerése, vonalak használat alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként.

A forma

- Formalenyomat készítésének gyakorlása színes színfoltokból, pontokból
- Gyakorlatok melyek során csőbe történő különböző irányú fújással folyékony színekből nyerünk formákat a folyás irányának megszabása által.
- Gyakorlatok melyek során ecsetről vagy más munkaeszközzel való szándékos festék fröcsköléssel alkotnak formákat száraz vagy nedves lapra, vagy melyek során papírgalacsinnal való szíinkenéssel körvonalaznak formákat.
- Gyakorlatok, melyek során közvetlen megfigyelés, modell vagy szabad alkotás útján alakítanak ki formákat
- A művészi formanyelv elemének megnevezése, tulajdonságainak felismerése, formák használata alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként

A színfolt

- Gyakorlatok, melyek során, spontán módon kiviteleznek színfoltokat papírgalacsinnal lenyomásával vagy pecsételéssel
- Gyakorlatok, melyek során a színfolt-kivitelezés irányított módon, ecsettel vagy más munkaeszközzel történik
- Gyakorlatok, melyek során száraz vagy nedves felületeken kombinált technikákkal kiviteleznek színfoltokat

Színek

- Különböző színcsoportok és semleges színek felismerését szolgáló gyakorlatok
- Modellkövetéssel történő színárnyalat és színezet kivitelezés
- Színárnyalatok és színezet használatára épülő alkotási feladatok, segítséggel
- Domináns szín nyerésének gyakorlása egy adott szín nagy mennyiségben történő használatával
- A színcsillagon egymás mellett elhelyezkedő színek kikeverésének gyakorlása
- Játékos gyakorlatok színkeverésre választható vagy a tanár által megadott arányok felhasználásával.
- A semleges színek felismerésének gyakorlása (fekete, fehér, szürke)
- Semleges szürke kikeverésének gyakorlása fehér és fekete vegyítése által
- Különböző telítettségű színek keverésének gyakorlása semleges színekkel való vegyítés által
- Azonos színárnyalatok kialakításának gyakorlása
- Egyszerű alkotások létrehozásának gyakorlása pontok, vonalak, formák és színfoltok felhasználásával

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

VIII. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák alkalmazásával

- Rajzok készítése képzőművészeti formanyelv különböző elemeinek ötvözésével
- alkotások készítése gouache és tempera technikájával
- Alkotások készítése a tanult technikákkal tetszőleges színhasználattal egyéni, páros és csoportos feladathelyzetben
- Rövidfilmek, fényképek készítésének gyakorlása megadott témára (természet, természeti jelenségek, stb.).
- Kiállítás szervezése a tanulók munkáiból, albumkészítés a tanulók felvételeiből
- Kollázskészítés a tanulók fényképeiből, kivágott képekből, vagy részleges fényképek (részleges portrék) rajzzal történő kiegészítésével
- Fényképek és videók alapján történő beszélgetés
- A gondolatok és élmények szabad megjelenítése egyszerű művészi kifejezési módokkal.
- A művészi formanyelv népi alkotásokban fellelhető díszítőelemeinek felhasználása
- Gyurmával történő alkotás gyakorlása
- Egyszerű tárgyak megformálása gyurmából vagy agyagból
- A megformált tárgya pontokkal és vonalakkal való díszítése a tanult technikák alkalmazásával és különböző eszközökkel (műanyag villa, fogpiszkáló)
- Közös szülő-gyermek alkotóműhelyeken való részvétel, melyek során esztétikus és hasznos, ünnepekhez kapcsolódó tárgyak készülnek

3.2. A késztermék elemzése és értékelése

- Gyakorlatok a saját és társak alkotásainak leírására/ elemzése (színek, formák, benyomások) -
- Gyakorlatok az alkotás tartalmának leírására
- A saját alkotás modellhez vagy a társakéihoz történő hasonlításának gyakorlása
- Az osztályterem saját alkotásokkal történő díszítése
- Rajzversenyeken, kiállításokon való részvétel, múzeumlátogatás

Tartalmak

Tartalmi területek	VIII. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színes ceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, különféle művészi formanyelv-elemeket ötvöző rajzok, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Végtermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok https://artprojectsforkids.org/draw-tree-hand/
Festés	Anyagok és eszközök: ábrák, festékek, filctollak, vízfesték, színpaletták, szivacs, olló, ragasztó, lyukasztók, színespapír, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán vagy szabályos alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet) Technikák: - Tempera és gouache technika, ötvözött technikák Végtermék-javaslatok: Megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások https://www.youtube.com/channel/UCfQOWKETY1ZjWus3nUbCEhg?sub_confirmation=1 http://www.learnplayimagine.com/2014/08/erupting-baking-soda-paint-recipe.html

Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, munkafelületek, modellek és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont A vonal A forma A színfolt Technikák: szabadmodellezés, díszítés Végtermék-javaslatok: gyurmából készült kompozíciók, dísz tárgyak
Fotó- videó	Anyagok és eszközök: rögzítő- és felvevőkészülékek, számítógép, táblagép, nyomtató, papír, kartonpapír, lyukasztók, képalbumok, stb. A képművészeti formanyelv elemei: A forma A szín Végtermék-javaslatok: fényképezés és képalbumok készítése, kisfilmek forgatása http://www.artisaway.com/blog/childrens-self-portraits/

IX. osztály

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

IX. osztály
1.1. Térbeli tájékozódás és térstrukturálási fogalmak használata - A színhez, formához és mérethez kapcsolódó perceptuo-motoros struktúrák bevonását szolgáló gyakorlatok - Gyakorlatok konkrét tárgy vagy képi elemek térben elfoglalt helyének meghatározására (fent, lent, alatta, rajta, előtte, mögötte, stb.) - Gyakorlatok a téri relációs fogalmakra vonatkozó szókincs használatára: "Hová tetted a labdát?", "Ki áll Elena előtt?" - Gyakorlatok a tárgyak helyének és egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének vizuális megkülönböztetésére - Gyakorlatok a hét napjainak, a napszakok, és a hónapok megnevezésére, a helyes sorrend megállapítására - A tér szóbeli irányítással történő rendezését célzó tevékenységek: "Rajzolj egy házat a lap közepére, fel, baloldalra rajzolj felhőket és napot! "
1.2. Helyes munkaeszköz- és anyaghasználat - A munkaeszközök és anyagok helyes és a kompozíciónak megfelelő kiválasztása és használata: ceruzák, színes ceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyebek - Megfelelő technikák hozzárendelése a kiválasztott anyagokhoz (ötvözött technikák, kollázs, stb.) - Az egyes munkatechnikákhoz tartozó eszközök és anyagok használata - Szabad vagy tematikus alkotás változatos eszköz- és anyaghasználattal

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

IX. osztály
2.1. Különböző kontextusokban fellelhető képek jelentésének és mondanivalójának felismerése - Játékos gyakorlatok a természetben és művészeti alkotásokban megjelenő képzőművészeti formanyelv-elemek felismerésére - Formák, színek, anyagok, technikák és eljárások azonosítása művészeti környezetben (beszélgetés képtárak megtekintése nyomán támadt benyomásokról és értelmezésekről)
2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban - Gyakorlatok a művészi kifejezési módok alapelemeinek felismerésére, alkalmazására, és megnevezésére (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek,

semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet)

- Különböző típusú kompozíciókban függetlenül vagy kombinációban használt képzőművészeti formanyelv-elemek harmonizálása

A pont

- Különböző méretű és színű pontok kivitelezése változatos technikákkal

- Absztrakt és valóságábrázoló alkotások létrehozása tanári segítséggel, amelyekben a pontjelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet tölt be

- A művészi formanyelv elemének megnevezése, tulajdonságainak felismerése, pontok használat alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként.

A vonal

- Különböző méretű, színű, vastagságú és irányú vonalak húzása

- Különböző vonaltípusok kivitelezése verbális utasítás alapján

- Díszítővonalak kivitelezése két díszítőelem elválasztására, összekötésére vagy aláhúzására

- Vonalakkal történő díszítés gyakorlása

- Egy körülhatárolt területen egy pont, egy színfolt vagy egy vonal köré rajzolt, szimmetrikusan vagy aszimmetrikusan elhelyezkedő, azonos vagy eltérő elemekből történő megadott elemszámú halmazok elkülönítése

- A művészi formanyelv elemének megnevezése, tulajdonságainak felismerése, vonalak használata alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként.

A forma

- Formák kivitelezése különböző technikákkal és eljárásokkal, változatos eszközökkel és anyagokkal

- Gyakorlatok, melyek során közvetlen megfigyelés, modell vagy szabad alkotás útján alakítanak ki formákat

- A képzőművészeti formanyelv elemének megnevezése, tulajdonságainak felismerése, formák használat alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként

A színfolt

- Gyakorlatok, melyek során száraz vagy nedves felületeken kombinált technikákkal kiviteleznek színfoltokat különböző technikákkal: színkeverés, permetezés, monotípiá, pecsételés, ujjfestés, stb.

- Hideg és meleg színfoltok, illetve alap- és semleges színfoltok váltakozásának gyakorlása (mozaik technika)

Színek

- Gyakorlatok egy műalkotás/ kép hangsúlyos színének felismerése

- Gyakorlatok színkeverésre választható vagy a tanár által megadott arányok felhasználásával

- Domináns szín nyelésének gyakorlása és az általa keltett benyomás felismerése (Napsütéses nap. Esős nap)

- Gyakorlatok kompozíció kialakítására egy szándékosan választott hangsúlyos színből kiindulva

- Díszítő kompozíciók létrehozása a képzőművészeti formanyelv eleminek ötvözése által

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

IX. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák alkalmazásával

- Hasznos és esztétikus mindennap használatos tárgyak készítése, melyeket a következő eljárásokkal díszítenek:
- száraz vagy nedves felületre történő permetezés vagy spriccelés ecsettel, tollal, fogkefével, festékszóróval
- színbe mártott papírgolyóval történő pamacsolás, pecsételés gyümölcsökkel vagy virágokkal
- a szín elosztatása légsugárral csőbe történő különböző irányú fújással folyékony színekre vagy színfoltokra
- lenyomatok festékbe mártott textíliák segítségével
- papírhajtogatás
- színcsorgatás
- műanyag fóliával való bevonás
- színtelenítés oldószerekkel
- batikolás
- a színek ujjal történő felvitele
- Alkotások készítése a tanult technikákkal tetszőleges színhasználattal egyéni, páros és csoportos feladathelyzetben
- Nem szokványos technikákkal való kifejezési készség beindítása (papírgalacsin/összegyűrt papír, radír, burgonya, stb.)
- Dísz tárgyak (karácsonyi díszek, ruházati cikkek, stb.) készítése újrahasznosítható anyagokból (papír, műanyag, huzalok, alumínium bádógok)
- Javasolt témákra készült, vagy mesék, versek, énekek ihlette kompozíciók, tárgyak, makettek kivitelezése
- Különböző tematikájú fényképalbumok készítése: évszakok, tevékenységek-cselekvések.
- Különböző témájú rövidfilmek készítése: érzelmek- az alapérzelmek megörökítése különböző helyzetekben
- Beszélgetések fényképek és rövidfilmek alapján
- Különböző témájú alkotások kivitelezése gyurmából

3.2. A késztermék leírása, elemzése és értékelése

- Kompozíciók segítségével történő elemzése, a kivitelezés módja és felhasznált anyagok megmagyarázása
- A termékek/ alkotások értékelése
- A személyes élmények és gondolatok egyszerű művészi kifejezése lehetőségekhez mérten.

Tartalmak

Tartalmi területek	IX. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színesceruzák, rajzkészletek, vonalzó,...

	sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, különféle művészi formanyelv-elemeket ötvöző rajzok, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Késztermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok https://artprojectsforkids.org/draw-tree-hand/
Festés	Anyagok és eszközök: ábrák, festékek, filctollak, vízfesték, színpaletták, szivacs, olló, ragasztó, lyukasztók, színespapír, számítógép, táblagép és egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán vagy szabályos alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet) Technikák: - Tempera és gouache technika, ötvözött technikák, batikolás, pecsételés, lenyomat-készítés, színcsorgatás, színtelenítés, ujjfestés, a folyékony szín légsugárral történő elosztatása, stb. Késztermék-javaslatok: Megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások https://www.youtube.com/channel/UCpHdLCEy47w3wqK4ZuRvnGw
Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, munkafelületek, modellek és egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont A vonal

	A forma A színfolt Technikák: szabadmodellezés, díszítés Késztermék-javaslatok: gyurmából készült kompozíciók, dísztárgyak
Fotó- videó	Anyagok és eszközök: rögzítő és felvevőkészülékek, számítógép, táblagép, nyomtató, papír, kartonpapír, lyukasztók, képalbumok, stb. A képművészeti formanyelv elemei: A forma A szín Végtermék-javaslatok: fényképezés és képalbumok készítése, kisfilmek forgatása Filmvetítés- híres képzőművészek életéről és életművéről szóló dokumentumfilmek

X. osztály

Specifikus kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Az érzékszervi-mozgásos struktúrák és magatartás fejlesztése a művészi önkifejezés megvalósulásáért

X. osztály
1.1. Térbeli tájékozódás és térstrukturálási fogalmak használata - A színhez, formához és mérethez kapcsolódó perceptuo-motoros struktúrák aktivizálását szolgáló gyakorlatok - Gyakorlatok konkrét tárgy vagy képi elemek térben elfoglalt helyének meghatározására (fent, lent, alatta, rajta, előtte, mögötte, stb.) - Gyakorlatok a hét napjainak, a napszakok, és a hónapok megnevezésére, a helyes sorrend megállapítására - A tér szóbeli irányítással történő rendezését célzó tevékenységek: Rajzolj egy házat a lap közepére, fel, baloldalra rajzolj felhőket és napot! - A képzőművészeti formanyelv elemeinek a tanár utasítása szerint történő elhelyezése - A kompozíció belső terének kialakítása tanult képzőművészeti formanyelv-elemekből és kombinációikból
1.2. Helyes munkaeszköz- és anyaghasználat - A munkaeszközök és anyagok helyes és a kompozíciónak megfelelő kiválasztása és használata: ceruzák, színesceruzák, rajzkészletek, vonalzők, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyebek - Megfelelő technikák hozzárendelése a kiválasztott anyagokhoz (ötvözött technikák, kollázs, stb.) - Az egyes munkatechnikákhoz tartozó eszközök és anyagok használata - Szabad vagy tematikus alkotás változatos eszköz- és anyag felhasználással

2. Vizuális nyelvezettel kifejezett művészi üzenetek felfedezése ismert kontextusokban

X. osztály
2.1. Különböző kontextusokban fellelhető képek jelentésének és mondanivalójának felismerése - Hasonlóságok és különbségek megállapítása az azonos témájú, fényképes és más képzőművészeti kifejezési módok között - A képeken, festményeken, vászondíszítésen, ékszereken és fényképeken keresztül történő - kommunikáció, és az ezeken keresztül közvetített jelentésekről folytatott beszélgetések - Kiemelkedő művészek munkájáról szóló ismeretterjesztő filmek vagy PPT bemutatók megtekintése - Különböző kontextusokban fellelhető képek jelentésének és mondanivalójának azonosítás
2.2. A képzőművészeti formanyelv elemeinek hasznosítása tematikus kompozíciókban - Gyakorlatok a művészi kifejezési módok alapelemeinek felismerésére, alkalmazására, és megnevezésére (pont, vonal, forma, színfolt, alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet) - Különböző típusú kompozíciókban függetlenül vagy kombinációban használt

képzőművészeti formanyelv-elemek harmonizálása

A pont

- Különböző méretű és színű pontok kivitelezése változatos technikákkal
- Absztrakt és valóságábrázoló alkotások létrehozása tanári segítséggel, amelyekben a pont jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet tölt be

A vonal

- Vonalak használata alkotásokban hangsúlyos és díszítőelemként
- Vonaltípusok a képzőművészeti formanyelv más elemeivel történő ötvözése tárgyak vagy felületek díszítését célzó motívumok kivitelezésére.
- Vonalsorozatok- ritmusosság kifejezése vonalsorok megszakításával és más képzőművészeti formanyelv-elemek mellérendelésével
- Ábrák elemzése és az abban használt vonaltípusok azonosítása: téglalap- függőleges és vízszintes vonalak, háromszög- ferde és vízszintes vonalak

Forma

- Spontán formák kialakítása jellegzetes festési technikákkal (színcsorgatással, szín permetezése, színkeveréssel, monotípiával, pecsételéssel, ujjfestéssel)
- Kidolgozott formák (fák, virágok, lepkék stb.) megalkotása közvetlen megfigyelés, modell vagy szabad alkotás útján
- Egyszerű mértani formák vagy ábrák megalkotási módjának azonosítása
- Egyszerű mértani testek modellezése
- Egyszerű mértani testek kivitelezése origami technikával
- Gazdag színvilágú spontán formák megalkotása és egyszerű kompozíciókba történő rendezése, segítség nélkül
- Formák használata díszítő kompozíciókban

A színfolt

- Gyakorlatok spontán/ szabálytalan színfoltok kivitelezésére különféle technikákkal és eljárásokkal
- Gyakorlatok megszabott színfoltok kivitelezésére különféle eszközök és anyagok segítségével
- Gyakorlatok, melyek során száraz vagy nedves felületeken kombinált technikákkal kiviteleznek színfoltokat

Színek

- Változó arányú színkeverékek kialakítása sötétebb és világosabb árnyalatok létrehozására
- Két szín változó arányokban történő vegyítése különböző színárnyalatok létrehozására
- Fehér és fekete különböző arányokban történő vegyítése semleges szürke árnyalatok létrehozására
- A kompozíció belső terének tanári irányítással történő kialakítása a színek kifejező értékének kiemelésére színkeveréssel
- Gyakorlatok egy műalkotás/ kép hangsúlyos színének (egy domináns szín, meleg színek dominanciája, hideg színek dominanciája) felismerése és megfigyelésére
- Domináns / hangsúlyos szín nyérése és az általa keltett benyomás felismerése (Napsütéses nap. Esős nap)

3. Képzőművészeti kompozíciók alkotása különböző munkatechnikák és munkaanyagok felhasználásával

X. osztály

3.1. Lenyomatok, kompozíciók, alkotások készítése különböző technikák alkalmazásával

- Rajzok készítése képzőművészeti formanyelv elemeinek és technikák ötvözésével
- Táj- (tenger, város), statikus természet- (virágok, gyümölcsök, edények) vagy emberábrázolás, portréfestés (önarckép)
- Kompozíciók létrehozása különböző festészeti irányzatokra jellemző vagy nemes képzőművészek nevéhez (Pablo Picasso, Wassily Kandinsky etc.) kötődő technikákat alkalmazva a tanár irányítása alatt.
- Kompozíciók létrehozása gyurmából fényképek alapján, tanári segítséggel
- Egyszerű kompozíciók és szerkezetek létrehozása origami technikával
- A specifikus technikák alkalmazási szférájának kiszélesítése az alkotókészség növelésére: kollázs készítés különféle felületekre, kerámia-, textília-, fa- és üvegfestés
- Két dimenziós kompozíciók készítése, változatos technikákkal, különböző felületekre (papírra, vászonra, kerámia),
- Kifejezési formák kidolgozása különböző technikákkal (mozaik, stilizálás) és anyagokkal, egyéni vagy társas munkavégzéssel
- Vászonból készült pólók és szatyrok díszítése festéssel
- Gyurmával történő alkotás gyakorlása
- Agyagedények díszítése festéssel
- A művészi formanyelv elemeinek felhasználása népi motívumok rajzolásával történő díszítésre, alkotásra
- Fényképezés különböző napszakokban, történetmondás fényképekben
- Az alkotókészség ösztönzése szabadon választott témájú fényképezési és kisfilm-forgatási feladatokkal
- Kiállítás szervezése a tanulók munkáiból: Az osztály képtára. Az én iskolám. Én és a társam. Hogyan változtunk (fényképek a tanulókról ötödikes majd tizedikes korukból)
- Rajzok, fényképek segítséggel történő elemzése, a képzőművészeti formanyelv bennük fellelhető elemeinek azonosítása, formák, színek megnevezése, hasonlóságok és különbségek megfigyelése
- Közös szülő-gyermek alkotóműhelyeken való részvétel, melyek során esztétikus és hasznos, ünnepekhez kapcsolódó tárgyak készülnek

3.2. A késztermék leírása, elemzése és értékelése

A saját és társak által készített termékek leírása (színezet, használt anyagok és eszközök, technikák, a kompozíció által keltett érzelmek)

- A késztermék leírása saját megfogalmazásban
- A saját kompozíció modellel vagy más alkotásokkal való összehasonlítása
- A társak kompozícióinak értékelése
- A személyes élmények és gondolatok saját megfogalmazásban vagy művészi nyelvezettel való kifejezése lehetőségekhez mérten
- Az osztályterem vagy az iskola saját készítésű tárgyakkal történő kidíszítése
- Rajzversenyen való részvétel, kiállítás- és múzeumlátogatás, képtárak megtekintése

Tartalmak

Tartalmi területek	X. osztály
Rajz	Anyagok és eszközök: ceruzák, színesceruzák, rajzkészletek, vonalzó, sablonok, filctollak, papír, rajzfüzetek, kréta, tábla, marker, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző eszközökkel kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: síkidomok Technikák: - színezés, minta átrajzolása, különféle művészi formanyelv-elemeket ötvöző rajzok, rajzzal foglalkozó média-alkalmazások Késztermék-javaslatok: modell alapján készült rajzok, szabadrajzok, díszítő rajzok
Festés	Anyagok és eszközök: ábrák, festékek, filctollak, vízfesték, színpaletták, szivacs, olló, ragasztó, lyukasztók, színespapír, üveg, vászon, fa, fém, ruházati cikkek, szatyrok, számítógép, táblagép és egyéb A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont: különböző festési technikákkal kivitelezett, azonos vagy váltakozó pontsorozatok (vízszintes, függőleges, harántirányú), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be A vonal: különböző méretű, vastagságú és színű, változó irányba haladó vonalak (vízszintes, függőleges, ferde, megszakított, körkörös, görbe, kígyózó, folyamatos), melyek jelző, szerkezeti vagy dekoratív szerepet töltenek be Forma: különböző festészeti technikákkal kivitelezett spontán vagy szabályos alakzatok Színfoltok: különböző technikákkal változatos felületeken kivitelezett színfoltok (alapszínek, másodlagos színek, semleges színek, meleg és hideg színek, árnyalatok és színezet) Technikák: - ecsetelés, kollázskészítés különböző anyagokból, kerámiafestés, üvegfestés, vászonfestés, origami, mozaik, stilizálás, díszítés, ötvözött technikák Végtermék-javaslatok: Táj, természet vagy emberábrázolás, portréfestés különböző jellegzetes technikák, korszerű festészeti eljárások alkalmazásával, megadott, modell alapján készült vagy szabadon választott témájú alkotások http://krokotak.com/2016/05/diy-stained-glasses/ http://www.patchimals.com/recursos/historia-arte/
Modellezés	Anyagok és eszközök: gyurma, agyag, munkafelületek, modellek és

	egyebek A képzőművészeti formanyelv elemei: A pont A vonal A forma A színfolt Technikák: szabadmodellezés, díszítés Késztermék-javaslatok: gyurmából készült kompozíciók, dísz tárgyak https://tprm.com/p/26733/faber-castell/coloring-with-clay/
Fotó- videó	Anyagok és eszközök: rögzítő és felvevőkészülékek, számítógép, táblagép, nyomtató, papír, kartonpapír, lyukasztók, képalbumok, stb. A képművészeti formanyelv elemei: A forma A szín Végtermék-javaslatok: fényképezés és képalbumok készítése, kisfilmek forgatása Filmvetítés- híres képzőművészek életéről és életművéről, illetve a fényképezés, mint képzőművészeti nyelvezetről szóló dokumentumfilmek

Módszertani javaslatok

A tanterv egy rugalmas didaktikai megközelítést tesz lehetővé, biztosítva a tanár számára a tanulók életkori és egyéni pszichés jellegzetességeihez való alkalmazkodás lehetőségét a módszerek kiválasztásában.

A súlyos értelmi akadályozottsággal élő tanulók fejlődési sajátosságainak ismeretében nagyon fontos hangsúlyt fektetni a játékosságra, az aktív felfedezésre és a különböző anyagokkal, a társakkal és a felnőttekkel történő változatos interakciókra.

A tanítási- tanulási folyamat alapját a korábban kialakított kompetenciák új tanulási helyzetben történő alkalmazása, illetve az új iránti érdeklődés felkeltése képezi.

Az aktív részvételt kívánó, a tanulót középpontba helyező tanítási stratégiák alkalmazása javasolt. A tantárgy gyakorlati jellegű és a tanulók aktív bevonódását feltételezi.

A tanulók felfedezik a munkaeszközöket és anyagokat, manipulálnak velük, ezáltal fejlődnek készségeik, jártasságaik alakulnak ki, ugyanakkor a munkafolyamat termékeit egy barátságos tanulási környezetben hozzák létre, felelőssé válva azért, ahogyan a feladatvégzésbe vagy közös játékokba bevonódnak.

A tanár fontos szerepet tölt be azáltal, hogy bátorítja a gyermeket, felkelti a szép iránti érzékenységét, empátikusan segítve őt az önmaga felfedezésében, a harmonikus fejlődésben és alkotásban.

Nagyon fontos, hogy a tevékenységek játékos keretbe épüljenek, élvezhetőek legyenek a tanulók számára biztosítva a kellemes közérzetet.

A feladatok végrehajthatók egyéni, páros, csoportos vagy a tanár által facilitált munkafolyamat során is.

A tevékenységhez szükséges eszközök előkészítése, majd helyretétele a tanulás részét képezi. A tanulók megfigyelik és megjegyzik a tanár tevékenységét, mellyel megalapozza az óra sikeres lebonyolítását.

Művészi önkifejezésük során, a tanulókat a jártasságaik kialakulásában, a használt anyagok megfelelő értékelésében és a munkafolyamat végigvitelében segítjük. Az alkotási folyamat teljességét bejárva, a tanulók megélik a munka célirányosságát és örömet, türelmet és kitartást tanulnak, melyek összefonódva nem csupán élményeik rendszerezésében és a pszichés érésben, hanem az iskolai helytállásban segítik a tanulókat: síkban való tájékozódás, fenntartott figyelem, kreativitás és a szabad önkifejezés.

Az értékelésben az irányított megfigyelést, önértékelést, a pozitív értékek folyamatos kiemelését, a portfólió módszerét, és projekt-módszert javasoljuk, melyek során érvényesülhetnek a tanulás eredményei, és új értékek és attitűdök alakulnak ki a tanulók sajátosságaihoz illeszkedő kontextusban.

Tanácsos továbbá a szülők bevonása a képzőművészeti nevelésbe az órákra való meghívás, a gyermekükkel való közös alkotási tevékenységek által.

A művészeti nevelés nonformális és informális kivitelezési módozatait illetően javasoljuk a múzeumok, kiállítások látogatását, természetjáró sétákat. Amikor csak lehetőség adódik erre, az órákra nem szokványos helyszínen kerüljön sor (iskolaudvar, park)

A tanulókat alkotásaik bemutatására és hasznosítására biztatjuk kiállítások és tombola-játékok szervezésével, melyek keretén belül a tanulók munkái lehetnek a nyeremény. Jelentősek a más osztályokkal és más iskolákkal partnerségben megszervezett tevékenységek, melyek a tanulók pozitív önértékelését és társas közegben való önérvényesítését segítik elő.

A képzőművészeti nevelés jelentősen hozzájárul a tanulók megfigyelő készségének, figyelmének és téri reprezentációs készségeinek fejlődéséhez, a festés, rajzolás, színezés, modellezés iránti érdeklődés növekedéséhez. Ugyanakkor egy sajátos nyelvezetet kínál a tanulóknak az önkifejezésre, a környezetükhöz kapcsolódó élményeik és érzéseik kifejezésére.

A tanulók érdeklődésének felkeltése és az alkotás folyamatának beindításakor biztatjuk őket a lehető legváltozatosabb eljárások kipróbálására, kreativitásuk gyakorlatba ültetésére különböző felhívásokkal: Próbáld ki ezt a módszert is! Ezt már te is tudod? Más színeket is tudsz keverni?

A súlyos értelmi akadályozottsággal élő tanulóknál a képzőművészeti nevelési órák során a tanulókkal folytatott munka a kommunikációs készségek, a kognitív, affektív és motivációs folyamatok fejlődésének, a személyiség egészének harmonikusabbá és dinamikusabbá válásának eszköze, e terápiás jelleg pedig sokkal jelentősebb, mint maga a késztermék.

Felhasznált szakirodalom:

1. Cristea, M., (2007), *Pedagogia învățământului primar și preșcolar: Educația plastică și didactică educației;*
2. Drăghicesu, S., Drăghicescu, F., (2007), *Educație plastică – Ghid metodic clasele I-IV,* Editura Aramis, București;
3. Filoteanu, N., Marian, D., *Desen artistic și Educație plastică,* Manual pentru clasa a V- a, editura All Educational
4. Păunescu, C-tin, Popovici, D.V., (1997), *Terapie educațională complexă și integrată,* Editura Pro Humanitate, București;

5. *** *Curricular material: Visual Arts - Guidelines for Teachers of Students with Mild/ Moderate General Learning Disabilities* ([Primary Visual Arts: Guidelines for teachers of students with Mild .../ Visual Arts - Special Education Support Service](#));
6. *** *Curriculum for pupils with Profound and Multiple Learning Difficulties* ([Curriculum for pupils with Profound and Multiple Learning Difficulties](#)).
7. *** *Curricular material: Visual Arts - Guidelines for Teachers of Students with Mild/ Moderate General Learning Disabilities* ([Primary Visual Arts: Guidelines for teachers of students with Mild .../ Visual Arts - Special Education Support Service](#))
8. *** (2013), *A Rajz és kézimunka tanterv, előkészítő- IV osztály számára*
9. *** (2008), *A Rajz tanterv súlyos értelmi akadályozottak és halmozottan sérült tanulók számára, I.-X. osztály Programa școlară pentru Educație plastică, clasele I – a X-a, deficiențe mintale severe, profunde și/sau asociate;*
10. *** *A speciális iskolák I.-IV. osztályos tantrevei*
11. *** (2013), *A Rajz és képzőművészeti nevelés tanterv előkészítő osztály számára*

Munkacsoport

Liana Mara MITRAN, koordinátor, Nemzeti Oktatási Minisztérium
Vasilica VARGA, Brăila megyei Tanfelügyelőség

Név	Intézmény
Drăghici Monica Mariana	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila
Drăghici Alina Marinela	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Brăila
Dumitrașcu Enel	Liceul Teoretic "Nicolae Iorga" Brăila
Tudose Mariana	Liceul Pedagogic" D.P.Perpessicius" Brăila
Vargă Vasilica	Inspectoratul Școlar Județean/ Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Brăila